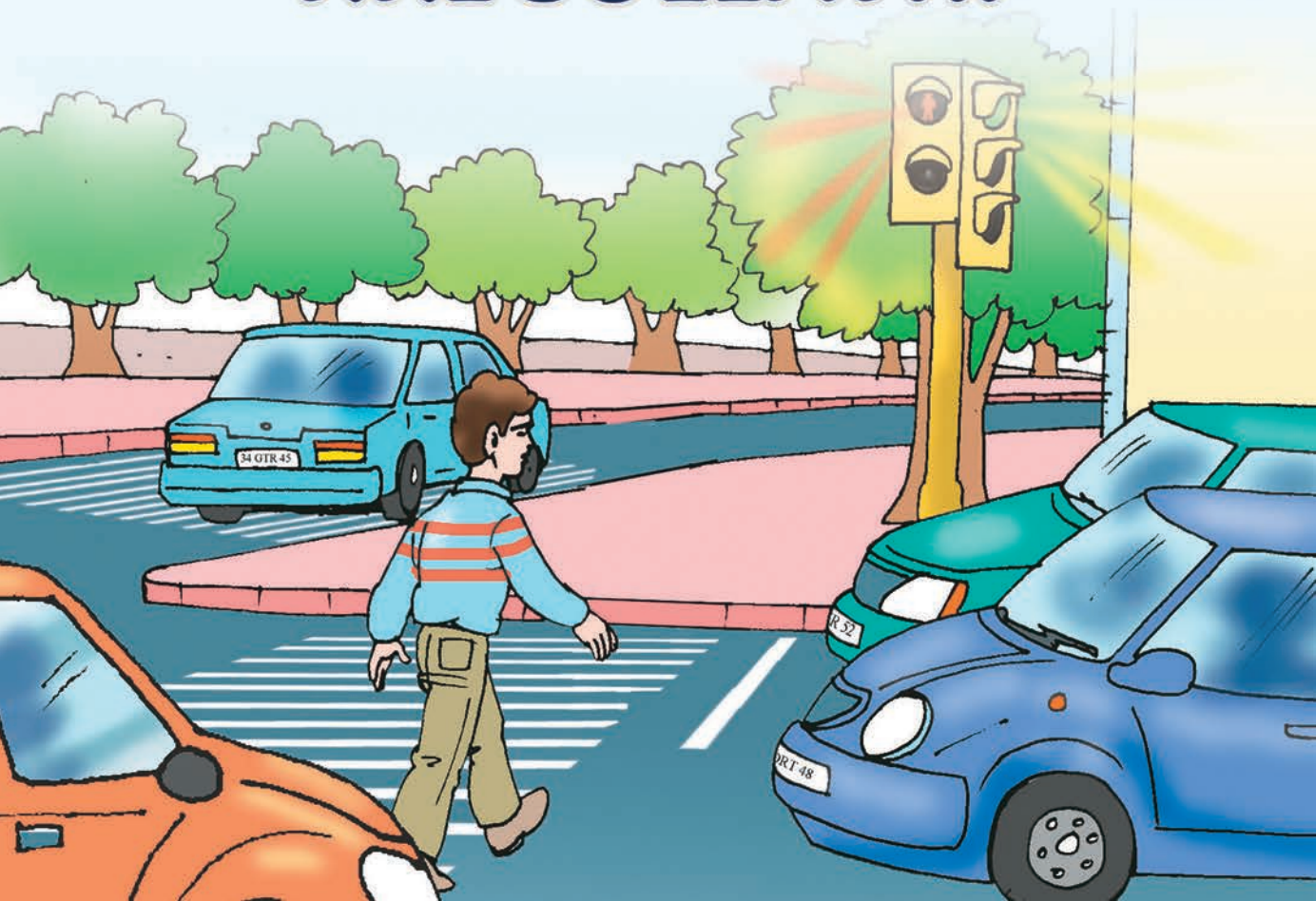

Etika për fëmijë

Dhurorë e përmuajtshme, nga revista "Etika"

Viti 3 - Numri 36 - Dhjetor 2013

PO SIKUR TË MOS EKZISTONIN RREGULLAT?..

Po sikur të mos ekzistojnë rregullat?..

Emine Tashgetiren

Miq të mi,

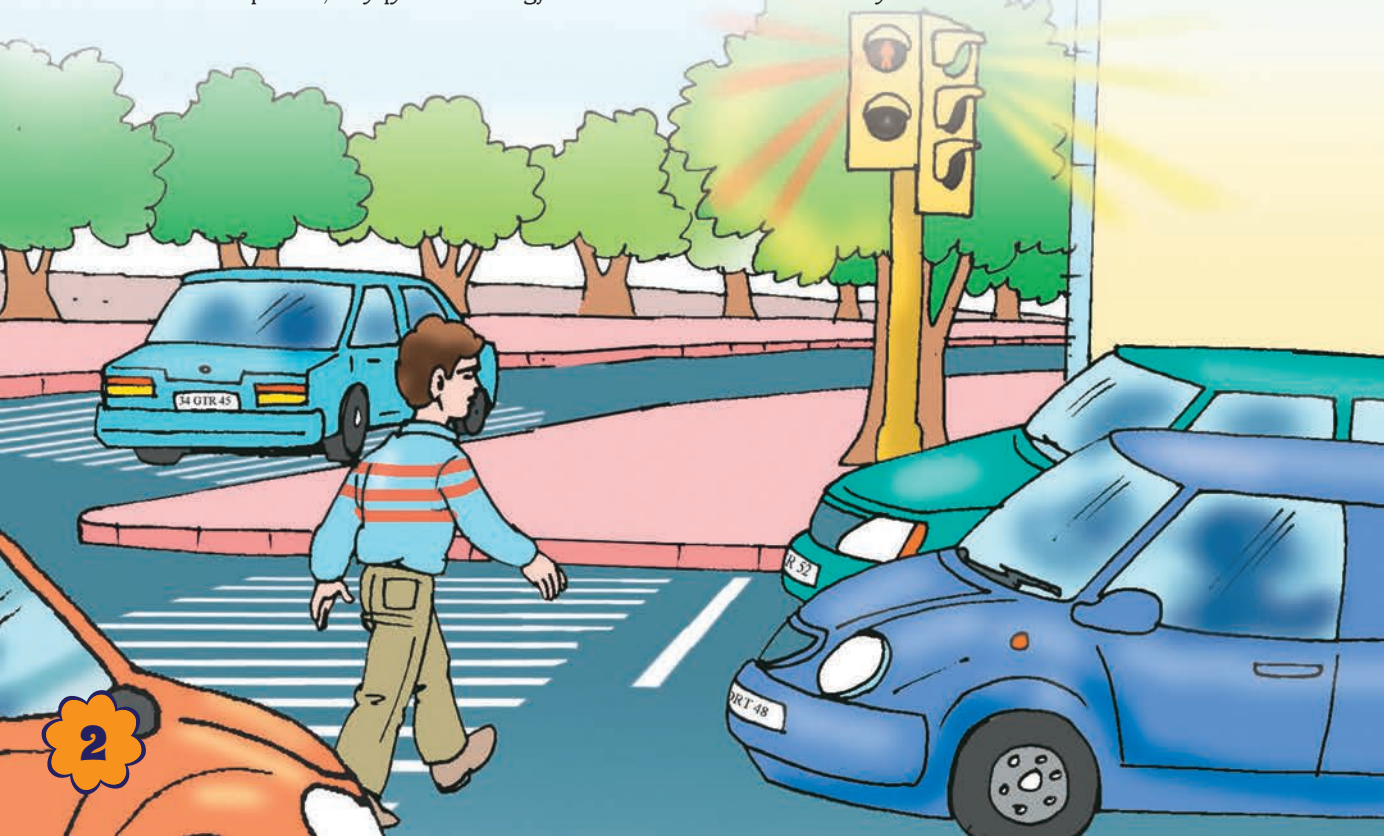
Rregullat, parimet, paralajmërimet... Të gjitha këto gjenden në çdo çast të jetës sonë... Para dritës së kuqe ndalemi, me dritën e gjelbër ecim. Sa mirë që janë! Si do të mund të kalonim nga ana tjetër e rrugës, po të mos ishin këto drita? Me siguri që, do ta gjenim një mënyrë për të prerë rrugën por do të ishte e vështirë. Edhe njerëzit e rritur e kanë të vështirë të presin rrugën, pa mendoni pak për fëmijët... Sa makina ndalen për t'i lënë fëmijët të kalojnë?..

Shumica e njerëzve janë me idenë se çdokush duhet t'i hapë rrugë tjetrit, se ndryshe... Se ndryshe... makinat përplasen me njëra-tjetrën. Aksidente, plagosje, lot, dëme materiale, dhimbje dhe kohë e humbur...

Lum ato rrugë që kanë semaforë, tabela rrugore dhe sinjalistikë. Mos harro!, kur ndizet e kuqja, qëndro në pritje! Duhet të presësh, edhe nëse je drejtor, doktor, inxhinier apo punëtor i thjeshtë... Kushdo që të jesh, ndalo kur të ndizet drita e kuqe. Oh, shëqyr Zotit! Të gjithë ndaluan

para semaforit të kuq... Tani... ja... u ndez drita e gjelbër për këmbësorët. Mund të kalojmë të qetë në anën tjetër të rrugës. Pa aksidente, plagosje, lot, dëme materiale, dhimbje... Të qetë, të gëzuar dhe me kohë të fituar...

Edhe në shtëpi kemi rregulla të pashkruara. Besoj e dini këtë gjë. Ato janë rregulla që zbatohen prej të rriturve. Disa prej tyre të vegjlit i kopjojnë, por shumë të tjera i zbatojnë. Për shembull një rregull që ndeshet shumë në jetën tonë është: 'Vendosni gjërat në vendin e tyre'. Ky është një rregull i pashkruar. Nëse i vendosni gjërat në vendet e tyre, do ta keni shumë të lehtë t'i gjeni ato kur t'ju duhen. Po sikur të mos i vendosni në vend, dhe befasisht një ditë të keni nevojë për to, do t'i kërkonin nëpër të gjithë shtëpinë, e nuk do t'i gjeni... Po çfarë ndjeni? Me siguri që zemëroheni, acaroheni, humbni kohë dhe... përsëri bëni përpjekje për t'i kërkuar... Doni t'i gjeni me çdo kusht. Dhe... kur i keni në dorë... buzëqeshni. Por mos e harroni porosinë: '... që sendet t'i gjeni shpejt, mësoni t'i vendosni në vendet e tyre'.

Në mëngjes, kur ngriheni nga gjumi në fillim duhet të lani duart dhe fytyrën. Nuk duhet të harroni larjen e duarve pas ushqimit. Në qoftë se banjoja është e zënë, ju duhet të prisni. Këto janë disa prej rregullave themelore të shtëpisë, por mund të flasim edhe për shumë rregulla të tjera. Rregullat janë shumë të rëndësishme për një jetë të shëndetshme. Ato na ndihmojnë të sillemi me respekt ndaj të gjithë njerëzve që na rrethojnë.

Edhe në shkollë kemi plot rregulla të rëndësishme, si: për oraret, veshjen, mënyrën e të qëndruarit në klasë, mësimet, pyetjet dhe detyrat e klasës e të shtëpisë.

Sa mirë që kemi rregulla!.. Në momentin që secili nga ne i zbaton ato, e kemi më të lehtë që të bëjmë detyrat tona në shoqëri.

Çfarë do të ndodhte, sikur të mos ekzistonin rregullat? Çdokush do të bënte atë që ka dëshirë..., do të bëhej një zallamahi që s' do ta merrte vesh i pari të dytin. Ja, sikur... dikush të ngrihej

në mes të mësimet dhe të këndonte? Po sikur një nxënës të dilte nga klasa me pretekstin se është mërzitur? Po sikur një shok të merrte librin apo lapsin tuaj kundër dëshirës suaj...

Kështu që lind domosdoshmëria e rregullave. Tani, e keni kuptuar rëndësinë e rregullave... Ato vendosin rendin në jetën dhe shoqërinë tonë. Rregullat kanë fuqinë që të ruajnë të drejtat e çdo individi dhe të na mësojnë respektin.

Sa mirë që ekzistojnë rregullat!.. Jeta është më e bukur me to. Njeriu, që i di dhe i zbaton rregullat, i kryen detyrat e veta pa shqetësuar askënd.

Tani le të mendojmë me kujdes për rregullat që kemi në jetën tonë dhe dobitë e tyre. Le të mundohemi që ta kuptojmë më mirë, ndikimin e tyre në shoqëri... Le të thellohem në këtë temë... Jam e sigurt që pasi të meditonim në lidhje me këtë temë, do të thoni me vete: 'Sa mirë që ekzistojnë rregullat'... I zbatoni ato me dëshirë, sepse ato janë vendosur për të mirën tuaj...

**Etika
për fëmijë**

Drejtor
Albert Halili
Kryeredaktor:
Alban Kali
+355 67 208 6767

Redaktor:
Xhahid Bushati
xhahidbushati@yahoo.com
+355 69 28 20 975

Redaktore gjuhësore:
Dr. Irida Hoti
Përkthyes:
Ernida Kraja
Naile Sulaj

Dizajn - Grafik:
Bledar Xama
bledar_xama@hotmail.com

Adresa: L: Vasil Shanto - Rr: Çajupi - Shkodër - Albania / Tel: +355 22 254 634 / Fax: +355 22 254 633
Zyra e përfaqësimit Maqedoni: Rr: Stiv Naumov - Nr. 9 - lokal 25 - Shkup - Maqedoni / Tel: +389 71 956 271
Zyra e përfaqësimit Kosovë: Rr: Ardian Zurnaxhiu - pn. Ralin - Prizren - Kosovë / Tel: +381 29 222 795

NGUTJA DHE DURIMI

J. Kodra

U takuan njëherë Ngutja dhe Durimi. Të dy për të njëjtin hall: ngutja kishte blerë dy metra basmë të bukur, me të cilën dëshironte të qepte një fustan. Ajo e shtriu basmën në tryezë dhe, pa u menduar gjatë, mori gërshërët e filloi ta priste. Prit këtëj, prit andej, fap e fap e fap, gërr e gërr e gërr, e bëri copa-copa gjithë basmën. Por, pasi e bëri këtë punë, u mendua pakëz, mori dy copa e i vuri për së gjati trupit dhe, për të zezën e saj, vërejti se e kishte bërë dëm gjithë copën.

-Qyqja, ç'bëra! - tha me vete Ngutja. - Asnjë vajzë e vogël nuk do ta kishte bërë këtë e jo unë që jam goxha çupë!

Por gabimi tani qe bërë. Ngutja përplaste duart e thoshte "korba unë", "korba unë", por pa dobi. Pasi u qetësua pak, mendoi:

-Pa të vete të shikoj pak Durimin, vallë edhe ai ta ketë prishur copën e pantallonave?

Dhe vajti me një frymë te Durimi. E gjeti me metër në dorë, duke matur me kujdes e duke shënuar çdo gjë me majën e sapunit. Pastaj shtriu mbi të një palë pantallona të mbajtura, të cilat e mbuluan cip më cip vizatimin.

-Duket sikur çdo gjë është në rregull, - tha Durimi. - Por ky cepi këtu sikur nuk ma mbush syrin. Pa ta kontrolloj edhe një herë. Po, për besë, bëra mirë që nuk e preva. Duhet korrigjuar.

Dhe e korrigjoi shenjën mbi copë.

-Ashtu, - tha Durimi. - Pa ta kontrolloj edhe një herë rrethin e mesit?.. Edhe këtë mirë e kam shënuar. Tani nuk më mbetet gjë tjetër, veçse të marr gërshërën dhe ta pres. Ja t'i mbajmë me shëndet, Ngutje, - tha ai dhe mori gërshërët e fër-fër-fër, i preu pantallonat.

Ngutja, e habitur shumë nga Durimi, e pyeti:

-Kush të ka mësuar të presësh kaq bukur, more Durim?

-Më ka mësuar gjyshja, - i tha Durimi.

-Po si?

-Ja, më ka ngulur në mendje gjashtë fjalë: "Mat shtatë herë e prit një herë!"

LIBRI DHE KOMPJUTERI

Ulet Gimi pa bërë zë:
Mbi kompjuter librin vë.
Kur e sheh librin aty,
Kompjuteri ia bën me sy:

Pas pak mbeti si memec,
Këtu fiket, aty ngec.
Ia pret libri me dredhi:
-Pse nuk flet? Ç'do bësh tani?

-E shikon, të la mënjanë,
Vetëm mua më ka xhan;
Nuk ta ka më nevojën,
Tek unë vjen e nis lojën.
Shkon me mua ku të dojë
Siç e sheh ty të harroi...

Flet kompjuteri mendjelehtë:
-Xhaxhi mjeshtri po vjen shpejt!
Ia kthen libri: - A s'më thua,
Vjen te ti pa më pyetur mua?

BESA E MULLIXHIUT...

Ejyp Akjyz

Na ishte njëherë një mullixhi i mirë. Nuk ishte martuar. Nuk kishte fëmijë. Sa kishte dëshirë të kishte katër - pesë fëmijë e t'i shikonte duke vrapuar sa andej e sa këtej. Vështirësitë ekonomike ia kishin ulur kokën mullixhiut të shkretë. Të gjithë dashurinë që do të kishte dashur t'ua jepte fëmijëve, e kishte kaluar tek puna që bënte. Ai e donte punën në mulli. Bluante çdo gjë që i sillnin.

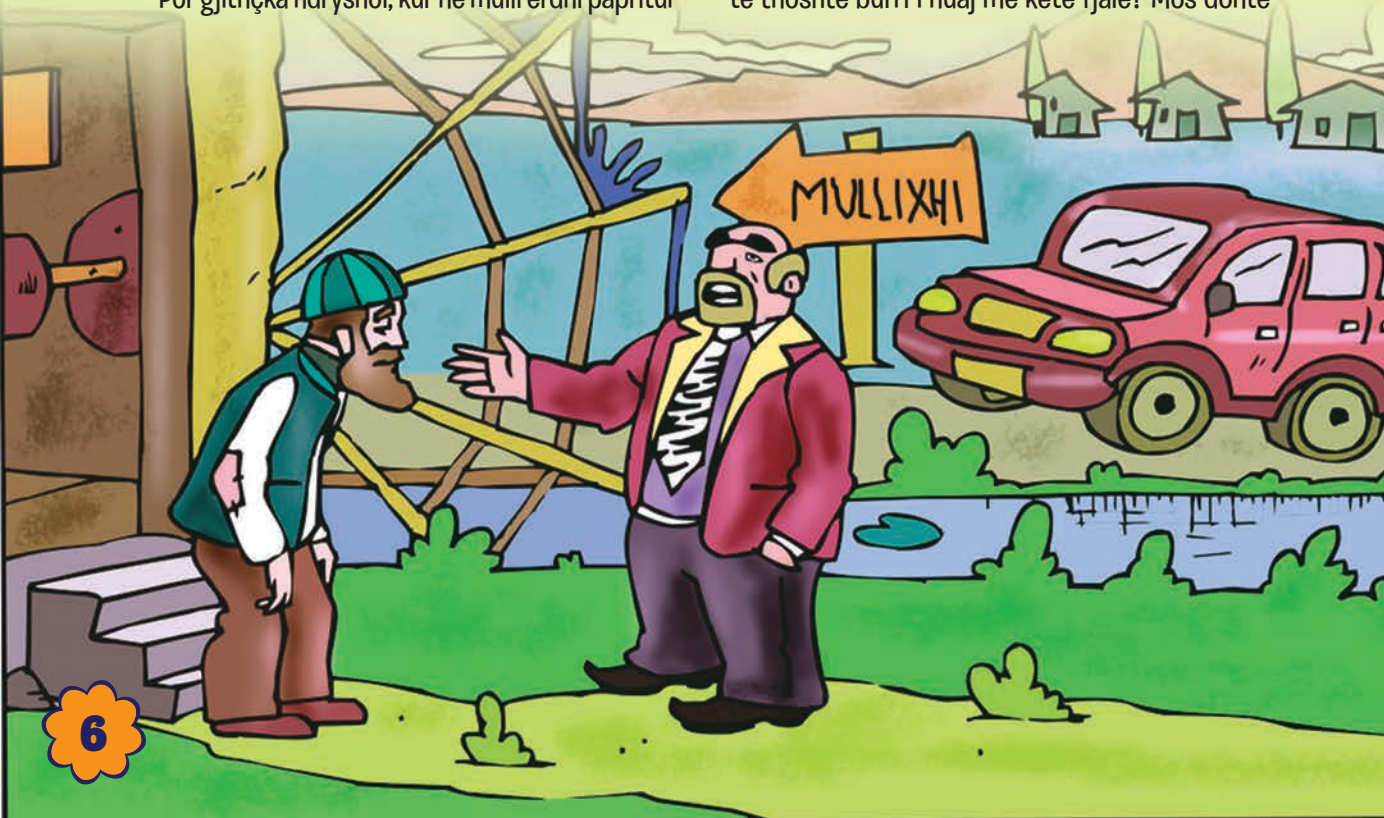
Mullixhiu mendonte që koha bënte të njëjtën punë si ai. Ashtu siç e bluan mulliri grurin, ashtu e bluan koha njeriun. Nganjëherë mërztëj për këtë gjë, por ai ishte i qetë. Nuk i kishte hyrë në hak, asnjëherë, klientëve të vet. Nuk kishte vjedhur asnjëherë nga mielli i tyre, as nuk i kishte marrë më shumë para seç duhej. Ai kishte qenë shumë i kujdesshëm. E kishte ndërgjegjen e pastër. Kjo qetësi i mjaftonte që të qëndronte në këmbë edhe në këtë moshë të madhe.

Por gjithçka ndryshoi, kur në mulli erdhi papritur

një burrë me kostum dhe me kravatë... Ai erdhi në një ditë me mjegull. Edhe mënyra e tij e përshëndetjes ishte shumë e çuditshme. I afrova mullixhiut të shkretë me lëvizje plot mendjemadhësi dhe i tha një fjalë, që ai, nuk e kishte dëgjuar deri atëherë: "hë, ç'kemi plakush!" Zemra e mullixhiut u ngushtua. I duk sikur dikush e kishte goditur me një shkop të fortë. U drodh dhe... sikur iu err pamja.

Të gjithë e donin shumë dhe e thërrisnin me dashuri: 'Baba mullixhiu'. Aq sa emri i tij i vërtetë ishte harruar prej kohësh. Askush nuk ia kujtonte emrin e vërtetë. Askush nuk e kishte quajtur plakush deri më sot, prandaj mullixhiu u mërztë shumë.

Por zëri i burrit të panjohur e goditi përsëri: "Gjysh, ky është vendi im, tashmë. Udhëtari në rrugë të vet, i moshuari në dhe." Vallë, çfarë donte të thoshte burri i huaj me këtë fjalë? Mos donte

të thoshte se kishte ardhur koha e vdekjes e... Tashmë mullixhiun e përfshiu krejtësisht hidhërimi. Ai nuk fliste. Burri i panjohur kishte vendosur ta hiqte mullirin. Në vend të tij donte të ndërtonte një pishinë.

Kur i mori vesh këto fjalë mullixhiu, mendoi me veten e tij: “Çfarë do të bëj në këtë moshë? Çfarë do të ha? Me se do të jetoj? Kush do të kujdeset për mua?”

Burri i panjohur i tha mullixhiut se ishte marrë vesh me kryeplakun dhe se ai do t'i jepte para fshatit si shpërblim: lejen për pishinë.

“Kjo është dita e fundit në mulli”.

Mullixhiu u turbullua. Nuk merrte dot frymë. Kjo do të thoshte ndarje nga vendi i tij më i dashur. Kjo do të thoshte që tani ai duhet të emigronte. Po ku?.. Si mund t'ia bëjnë atij një gjë të tillë? Ai kishte punuar gjatë gjithë jetës në këtë mulli. Ai kishte punuar për të gjithë fshatarët dhe nuk kishte mërzhitur askënd. A mos vallë po ia merrnin mullirin ngaqë ishte plakur? Ku kishte humbur besnikëria e njerëzve? Tashmë ai ishte i pashpresë dhe i vetmuar...

“O Allahu im, o Allahu im!” - thirri mullixhiu dhe dy pika lot i rrëshqitën nëpër faqe.

U largua ngadalë-ngadalë nga mulliri. Nuk kishte

asgjë që të merrte me vete. Nuk kishte asgjë, veç zemrën e tij të pastër. Tashmë edhe atë e kishin dëmtuar, plagosur. A mund ta linte zemrën në një vend, ku kishte humbur besa e njerëzve? Mori zemrën dhe u largua pa u përshëndetur me askënd. Askush nuk e përcolli. Mullixhiu u largua si hije.

Mullixhiu qau deri në mëngjes. Uji i lumit ishte shtuar. Askush nuk dinte të shpjegonte arsyen e këtij ndryshimi. Dukej sikur edhe lumi po mbante zi, sikur edhe ai kishte qarë gjatë gjithë natës.

Pas asaj dite, në fshat ndryshuan shumë gjëra. Lumi që e kishte rritur nivelin e tij, natën, kur iku mullixhiu, një ditë papritur u tha krejtësisht. Fshatarët, u ngritën në mëngjes, e panë dhe mbetën të habitur e të hidhëruar. Ishte e pabesueshme. Lumi kishte vite që buronte nga mali, tani ishte tharë në një natë. Fshatarët nuk u besonin syve. Edhe burri që donte të bënte pishinën ishte shumë i mërzhitur nga dështimi i planit. Po ndodhi ajo që nuk pritej... Për muaj të tërë nuk ra asnjë pikë shi. Dukej sikur qielli ishte zemëruar me fshatin. Lumi po shfaqte atë cilësi që nuk e treguan dot njerëzit e fshatit. Ai po i qëndronte besnik mullixhiut.

Fshati, që filloi të vuante nga mungesa e ujit, e kuptoi gabimin, por siç ndodh në shumicën e rasteve: tashmë ishte tepër vonë... për t'i kërkuar falje...

Përrallëza

Behlül Bera

QUKAPIKJA HEROINË

NA ISHTE NJËHERË NJË FAMILJE
QUKAPIKËSH QË JETONTE NË ZGAVRËN
E NJË PEME NË PYLL.

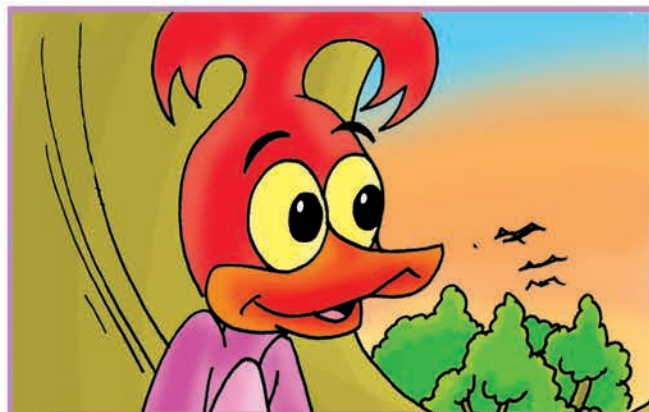
Unë po dal të
kërkoj ushqim.
Bëj kujdes dhe
mos dil jashtë!

Kthehem
shpejt!
Mos dil
nga foleja!

Në rregull,
mami!

QUKAPIKU I VOGËL I DHA FJALËN NËNËS,
POR NATYRA DUKEJ AQ TËRHEQËSE, SAQË
MENDJA I RRITE VETËM JASHTË.

Uff! U
mërzita
shumë! Ç'të
bëj vallë?

PA MENDUAR GJATË, DOLI NGA
ZGAVRA DHE THA ME VETE:

Nuk largohem
shumë. Sa të
luaj pakëz
këtu afër.

O sa bukur është natyra,
pemë e lule ngjyra-ngjyra....!

"Po filloj prap
të mërzitem.
Nuk mund të
luaj vetëm, po
dal të gjej një
shok.

PËRSËRI VEPROI
PA U MENDUAR GJATË...

POR...

pemë e lule ngjyra-ngjyra....!

Sikur... dëgjoj një
zë?! Qenka një
nga zërat që më
pëlqejnë më shumë.

Po, qenka me
të vërtetë, një
zog qukapik!

Unë vdes
për mish
qukapiku!

Përschendetje
vogëlush! Çfarë
kërkon nga këto anë?

U mërzita
dhe dola të kërkoj
një shok.

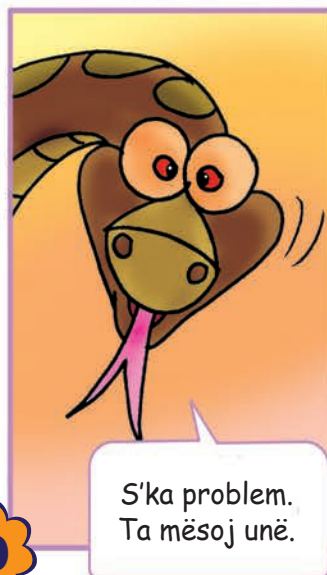
Loja është shumë e
mërzitshme, kur luan
vetëm. A do të luash
me mua?

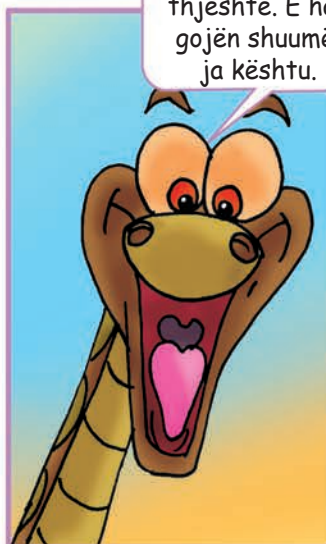
Të luajmë lojën:
'Aamm'?

Po unë
nuk e di atë lojë?

S'ka problem.
Ta mësoj unë.

Është shumë e
thjeshtë. E hap
gojën shumë,
ja kështu.

Ahh!
Çfarë po ndodh
kështu?!

Po gënjen një qukapik të vogël-ëë?

Mos të të shoh më t'i afroresh tim biri!

AHHH!...

Pau!

Na edhe këtë...

PA T, PA T!

Ooooo!

Sa e çmoka dhe e mbron të birin! Le ta mbajë, se mua nuk më pëlqen mishi i qukapikut.

QUKAPIKU I VOGËL U TREMB SHUMË DHE U SHQETËSUA PËR NËNËN E TIJ. TASHMË E KUPTOI SE KISHTË GABUAR QË NUK E KISHTË MBAJTUR FJALËN.

Në të vërtetë të gjitha nënat janë heroina.

Por ne nuk duhet t'i vëmë në pozitë të vështirë e të tregojnë heroizmin e tyre.

Mirupafshim vogëlushë në të tjera prallëza!..

Mami im është heroinë!

PO ASHTU E KUPTOI SE NËNA E DONTË AQ SHUMË, SAQË VURI JETËN NË RREZIK DUKE SULMUAR GJARPRIN PËR TË SHPËTUAR BIRIN E SAJ. PRANDAJ AI VENDOSI QË TË MOS E MËRZISTE KURRË MË NËNËN E TIJ.

Fund

POSTA JONË

KOHA E GJUMIT...

Tik - tak, tik - tak, bën-te ora. Tik - tak... Akrepi i madh i saj ishte te dymbëdhjeta, ndërsa i vogli te shtata. Pra, në këtë kohë ora ishte shtatë. Tik - tak, tik - tak...

-Genta, përgatitu për gjumë! - i tha mami.

-Genta, përgatitu për gjumë! - i tha babi.

-Dua një gotë qumësht.

-Mirë, - tha babi.

-Mirë, mund ta pish një gotë qumësht, - tha mami.

Genta, pasi piu qumështin, tha:

-Më ço te dhoma ime, babi!

-Tani, - i tha babi.

-Dua kaliboç, dua kaliboç!

Bëri ç'bëri babai, e çoi kaliboç te dhoma e saj. E puthi dhe i uroi: "Natën e mirë!" Po kështu bëri edhe mami.

Genta, pasi i vështroi prindërit me radhë, u tha përsëri:

-A mund të fle me arushin tim të dashur?

Babi i dha arushin-lodër.

-Po me kukullën time, a mund të fle?

Mami i dha kukullën.

-Natën e mirë! - i tha përsëri babai.

-Natën e mirë! - i tha përsëri mami.

-Harruat të më puthni?! - tha Genta.

-Po, - tha babai.

-Vërtet, si harruam..., - tha mami.

-Më puthni..! - foli Genta.

Babai e puthi. Mami e puthi. I mbyllën derën.

-A mund të ma lini hapur? - tha Genta.

Babai i hapi derën.

Genta, ndonëse u tha prindërve natën e mirë, nuk kishte gjumë. Provoi t'i mbyllte sytë, por nuk i flihej. Filloi të këndonte një këngë për alfabetin. Ajo e krijonte vetë, teksa vazhdonte këngën: "A - ja për arushin, B - ja për bletën, C - ja për cironkën që lahet në lumë, D - ja për drenushën, S - ja për sorkadhen, T-ja është tigri..."

Këtu Genta ndaloi këngën, sepse fjala "tigri"... diç i kujtoi... Filloi të mendojë për tigra të vegjël e të mëdhenj, tigra-bebe dhe tigra-mami e babi, tigra-motra e tigra-vëllezër, tigra-daja e tigra-teze, tigra-xhaxhallarë...

"Më duket... sikur... ka ndonjë tigër këtej rrotull", - nisi të mendojë me veten e saj Genta.

I hodhi një sy dhomës. Mendoi se mund të shikonte ndonjë tigër në qoshe. Jo se kishte frikë, por donte të sigurohej se, mos ishte diku apo ishte fshehur... La shtratin dhe tup-tup-tup shkoi t'i tregonte mamit e babit.

-Në dhomën time gjendet një tigër...

-Të kafshoi? - e pyeti babai.

-Jo.

-Të gërvishi? - e pyeti mami.

-Jo.

-... ai është një tigër i mirë, - i tha babai.

-Nuk të bën gjë. Shko të flesh, - i tha mami.

-Të shkoj?!..

-Po, - i tha babai.

-Po, - i tha dhe mami.

Babai e puthi Gentën. Edhe mamaja e puthi atë.

Genta u kthye në shtrat. Këngën që kishte nisur për alfabetin e mbaroi rrugës. I mbylli sytë përsëri. Prapë nuk i flihej. Hodhi sytë rreth e rrotull. Pa diçka të madhe e të errët.

"Gjigantët janë të mëdhenj e të errët. Ndoshta ky është një gjigant... Ndoshta do të më gllabërojë mua nga që jam e vogël dhe...", - mendoi ajo.

Për t'i "shpëtuar" gjigantit, përsëri la shtratin e u drejtua për në kuzhinë, ku mami e babi i Gentës po shihnin televizor dhe po pinin çaj me biskota, kek e vafer. U çuditën, kur panë Gentën të shqetësuar...

-Në dhomën time nuk ndodhet më një tigër, por një gjigant..., - u tha me një frymë Genta. Ai do të më rrëmbejë...

-Nga e di ti?!.. - pyeti babai.

-Po, pse, a nuk bëjnë kështu gjigantët?.. - pyeti Genta.

-Jo, gjithmonë..., - tha babai. Përse nuk e pyet, çfarë kërkon, o Gjigant?..

-Genta, me vrap, u kthye në dhomën e

saj. Shkoi drejt e te "Gjiganti" dhe e pyeti: "Çfarë kërkon?..".

"Ai" e vështroi me kujdes... Nuk i dha përgjigje. Nuk kishte si t'i jepte, kur në të vërtetë nuk ishte gjigant, por nga drita në mur ishte zmadhuar hija e karriges. Ndenji një copë herë duke vështuar hijen në mur... Priti sa prit... U mërzit. Nuk duroi më, e iu drejtua shtratit përsëri.

Tani gjumi i kishte ikur Gentës. Dritarja e dhomës ishte e hapur dhe era tundte perdet.

-Nuk më pëlqen mënyra si lëvizin këto perde...

Shkoi menjëherë t'i tregonte prindërve.

-Babi, diçka po i lëviz perdet?

-Dëgjo, Genta, - tha i ati. Kjo është detyra e erës. Çdo natë era fryn dhe lëkund të gjitha perdet...

-Si mund të ketë dhe era një detyrë?! - pyeti e çuditur Genta.

-Secili ka një detyrë, - tha i ati. Unë duhet të shkoj në zyrë, çdo mëngjes, në orën 7.00.

Kjo është detyra ime. Ti duhet të shkosh të flesh, që nesër të jesh zgjuar në kohë për në kopsht. Kjo është detyra jote. Nëse era nuk do t'i lëkundë perdet, ajo nuk do ta bëjë detyrën e saj... Nëse, unë, nuk do të shkoj në zyrë në orarin e caktuar, nuk do ta bëj detyrën time. Dhe, nëse ti nuk shkon tani të flesh, e di se çdo të ndodhë?..

-Nuk do të bëja detyrën time, - tha Genta. Natën e mirë!

Genta u kthye në dhomën e saj. Nuk u zgjua më nga gjumi, derisa mami e thirri për të ngrënë mëngjesin.

ARRA

Arra, nga pamja e jashtme i ngjan kokës, ndërsa nga brendësia i ngjan trurit të njeriut. Ja, pse ajo i duhet njeriut.

Specialistët rekomandojnë konsumimin e arrës veçanërisht nga fëmijët e moshës së vogël, truri i të cilëve është akoma në zhvillim, në mënyrë që të rritet tek ata aftësia e të konceptuarit. Ata thonë se ngrënia e dy arrave para provimit, e shtojnë më shumë suksesin.

Arra përmban jone argjendi për të cilat truri i njeriut ka shumë nevojë. Po ashtu përmban edhe Omega 3, Omega 6, dhe vitaminat A, B dhe E, që i nevojiten trupit.

Përveç si fruta të thata, arrat mund t'i konsumojmë edhe duke i përdorur si përbërës të pandashëm të ëmbëlsirave.

Shejma Çelik

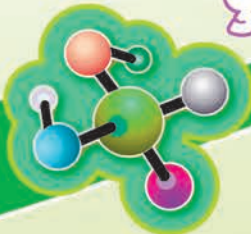
PEMA E ARRËS DHE KLIMA E PERSHTATSHME

Pema e arrës arrin lartësinë prej 30-40 m. Gjethet e saj kanë aromë dhe në dimër bien. I formon frutat në maj para se të mbushet me gjethe dhe i pjek ato në muajin shtator. Përveç se në Mesdhe, ajo rritet dhe në Azinë lindore. Arra kultivohet në mënyrë natyrale. Ajo është edhe estetike. Pema e arrës është e rëndësishme si nga ana frutore, ashtu edhe si lëndë drusore. Veçanërisht nga lëvzhga e saj e gjelbërt dhe nga rrënjët, prej të cilave mund të prodhohet edhe bojë.

DOBITË NDAJ SHËNDETIT

- Zhvillon funksionet e trurit.
- Pastron gjakun dhe është e mirë për aneminë.
- Zvogëlon riskun e atakut në zemër.
- Ndihmon në zhvillimin e kockave.
- Është shumë e rëndësishme për shëndetin e zemrës.
- Forcon dhëmbët.
- I jep energji trupit.
- Pastron stomakun dhe zorrët.
- Është e mirë kundër gripit dhe ftohjes.
- E mbron trupin nga të ftohtit.
- E çlodh trupin.
- Ndikon kundrejt helmimit.

Çfarë

Si

Përse

Zehra Aksoy

?

A është e dobishme e qeshura?

Kur qeshim, na lëvizin 17 muskuj të fytyrës; ndërsa, kur e vrenjtim fytyrën, na lëvizin 52 prej tyre. E qeshura e forcon zemrën dhe rregullon pulsën e saj. Kur qeshim, në trupin tonë hyn 14 herë më shumë oksigjen se normalisht. Një e qeshur një minutë është e barabartë me 12 minuta vrap. E qeshura ka efektin e një qetësuesi. Gjatë së qeshurës presioni i gjakut në tru rritet dhe në këtë mënyrë ajo ndihmon që shumë probleme serioze në tru të evitohen.

Si bëhet karamelja e pambuktë?

Karamelja e pambuktë bëhet vetëm nga sheqerpluhuri dhe ngjyruesi. Në mes të makinës së karameles së pambuktë është një mbajtëse e vogël në të cilën vendoset sheqeri e boja dhe që rrotullohet me shpejtësi të madhe. Me anë të një ngrohësi poshtë kësaj mbajtëseje, sheqeri shkrihet. Sheqeri i shkriur nën ndikimin e rrotullimit të mbajtëses hidhet jashtë një kullojse me vrima dhe duke marrë jashtë mbajtëses formën e fijeve, përsëri forcohen dhe mbliidhen në enën e metaltë. Pastaj kjo masë e pambuktë mbliidhet me një shkop të hollë dhe tashmë karamelja e pambuktë është gati.

Si shërohet kocka e thyer?

Kockat kanë një strukturë shumë të fortë. Edhe pse janë kaq të forta, kur marrin goditje të fuqishme, thyhen. Prandaj mjekët, për të bashkuar si duhet kockën e thyer, e drejtojnë mirë atë dhe e fusin në allçi pjesën e thyer. Kockat kanë një mekanizëm që i riparon ato vetvetiu. Së pari, gjaku rreth kockës së thyer mpikset dhe aty formohet një mpiksje e madhe që quhet "hematomë". Kjo mpiksje e madhe është një shtresë që formohet sipër plagës që ndodhet në thellësi. Me mineralet që sekretojnë qelizat kockore, e kthejnë këtë mpiksje në një kockë të fortë. Kështu kocka e thyer bëhet më e fortë se ç'ishte.

HUNEJN BIN IS'HAK

Dijetari i famshëm okulist

U lind në vitin 810, në qytetin e quajtur Hire. Qyteti Hire ishte i themeluar në bregun e lumit Eufrat dhe ishte një qendër e rëndësishme tregtie. Ai ishte rreth 90 km larg Bagdatit. Babai i tij, Is'haku ishte farmacist. Hynejni, që i vogël, u ndikua nga profesioni i të atit dhe u drejtua nga shkenca e mjekësisë. Ai shkoi në Bagdat për t'u bërë mjek.

Ishte 15 vjeç, kur Hynejni mori mësim nga doktori Ibni Masevejh.

Mjekët e qytetit Xhundishapur nuk kishin dëshirë që populli i Hirës, i cili merrej me tregti, të merrte mësim mjekësie. Për më tepër që Hynejni ishte shumë i kujdesshëm në mësim dhe i bënte shumë pyetje mësuesit të vet. Kjo gjë e bëri mësuesin Masevejh që ta nxirrte nga mësimi atë. Kjo ngjarje joedukative, bëri që interesi i

Hynejhit për mjekësinë të shtohet edhe më shumë.

Ai mësoi gjuhën greke, e cila ishte gjuha e mjekësisë dhe e filozofisë së asaj kohe. Më pas shkoi në Basra për të perfeksionuar gjuhën arabe. Me greqishten që kishin të mësuar në Anadoll dhe me arabishten e bukur të Basras, u kthye në Bagdat si një mjek i ditur dhe me eksperiencë.

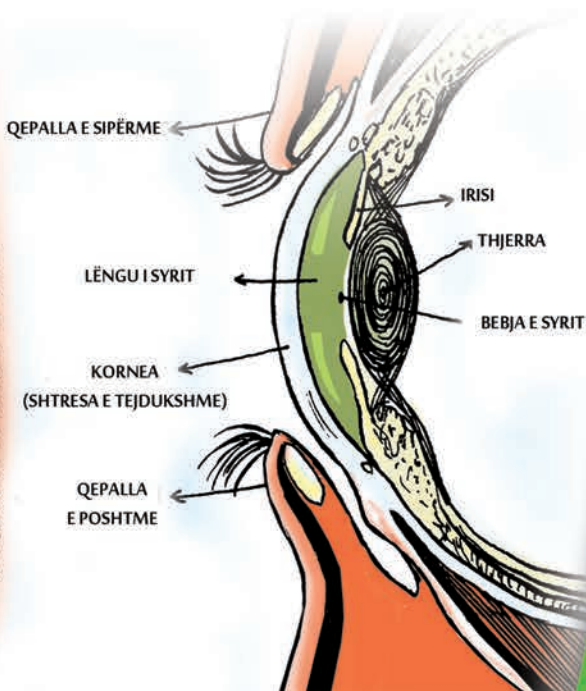
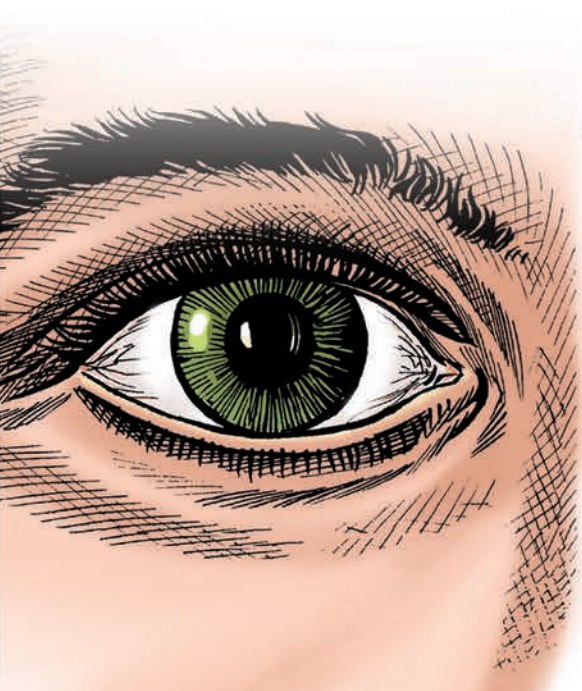
Dija e madhe që zotëronte e ndihmoi që të njihej nga njerëzit. Edhe mjekët më të zot i drejtoheshin me titullin: “Usta..” Ai përktheu librat e parë që në moshën shtatëmbëdhjetë vjeçare, më kërkesë të Xhebrail bin Buhtishiut, mjekut personal të kalifit Abas Memunun. Ai ishte një njeri shumë i ditur dhe me moral të lartë.

Xhebrail bin Buhtishi u mrekullua nga përkthimi që i kishte bërë librit të një nga mjekëve më të vjetër grek, Galenos (131-201). Me ndërmjetësimin e tij u përkthye vepra: “Bejtul Hikme- Shkolla e Diturisë

dhe e Njohurive”.

Gjatë kësaj periudhe të ngjeshur me përkthime, ai përfundoi veprën e plotë të mjekut grek Galenos. 100 vepërë i përktheu në gjuhën siriane, ndërsa 39 të tjera në gjuhën arabe. Si rezultat i gjuhës që ka përdorur dhe saktësisë së përkthimit, ai ka marrë titullin: “Shejhul muterxhimin- ustai i përkthyesve”.

Hunejn bin Is’haku është i famshëm edhe në mjekësinë e syve (Okulistikë).. Libri i tij: “10 traktate mbi syrin”, është libri kryesor në të cilin janë bazuar mjekët perëndimorë. Deri në shekullin e 18-të nuk është shkruar asnjë libër më i saktë se ai. Dy nga pasuesit kryesorë të Hunejn bin Is’hakut janë: Ali bin Isa dhe Musull Ammar (shekulli 11). Edhe këto dy mjekë kanë hedhur firmat në disa nga librat më të rëndësishme të mjekësisë.

MENDO PAK... E BUZËQESH

Një fëmijë pyet t'atit:

- Baba është e vërtetë se baballarët dinë më shumë se fëmijët?
- Sigurisht biri im, ashtu është.
- Kush e ka shpikur barometrin?
- Toriçeli, - përgjigjet babai.
- Po atëherë, mund të më thuash, përse nuk e ka shpikur babai i Toriçelit?

*-Mama, mund të shkoj të luaj me djalin e xaxhi Gonit?
-Jo! Ti e di që ai fëmijë nuk më pëlqen.
-Atëherë mami, mund të shkoj e ta rrah?*

Një fëmijë bashkë me të ëmën po vizitonin kopshtin zoologjik. Në një moment fëmija i thotë:

- Shiko mami, ky majmuni këtu i ngjan krejt gjyshit.
- Nuk duhet të bësh krahasime të tilla, është fyese! - i thotë mamaja.
- Po majmuni nuk kupton se çfarë themi! - ia kthen fëmija.

Mësuesja i drejtohet Gentit:

- Mund të më thuash, pse tema që ke zhvilluar dje, ka qenë njësoj me atë që ka bërë vëllai yt vitin e kaluar?
- Është shumë e thjeshtë, zysh... ne kemi të njëjtën motër!

*Një gjuetar i thotë shokut të vet:
-Pa shiko këtu... paska gjurmë luanësh...*

*Tjetri, i trembur, ia kthen:
-Mirë, atëherë, ti ndiq gjurmët për të zbuluar se ku kanë shkuar... ndërsa unë po shkoj nga ana tjetër, për të zbuluar nga kanë ardhur...*

Një mënçjes të ftohtë dimri, një mi dhe një elefant takohen në bregun e liqenit që kishte ngrirë. Elefanti ngurron që të vendosë këmbën se mos thyhet akulli e bie brenda. Miu e qetëson:

- Po shkoj unë i pari, kështu që do të shohim nëse do të thyhet apo jo!

SULTANI DHE DJALOSHI I URTË

Një herë një sulltan vizitoi shtëpinë e nëpunësit të tij, pasi kishte marrë vesh, se kishte një djalë të zgjuar. Sulltani e takoi. Gjatë bisedës u mahnit nga mprehtësia e tij. Vendosi ta vinte në provë. I bëri disa pyetje, si:

“Kush është më madhështore, shtëpia e babait tënd apo saraji i sulltanit?”

Djaloshi i zënë ngusht mes respektit të të atit dhe nderimit të sulltanit, ia ktheu:

“Përderisa sulltani qëndron në shtëpinë tonë, shtëpia e babait tim është më madhështore se saraji i sulltanit.”

“Nëse sulltani nuk ulet në qoshe të vendit, kush mund të zërë qoshen e tij?”, - e pyeti përsëri sulltani.

“Qoshja nuk të bën sulltan. Qoshen e bën sulltani, qoshja e vendit është aty ku ulet vetë sulltani.” - ia dha përgjigjen djali i qetë.

“Po kush e bën njeriun të pasur, ari apo dinari?”

“Zemra e gjerë dhe e bardhë.” - tha djali.

“Kush është më i forti?” - këmbënguli në pyetje sulltani.

“Ai që është më i ditur” - ia priti djali dhe vazhdoi: “Forca nuk matet me muskuj, por nëpërmjet forcës së arsyes.”

“Pse është krijuar veshi i budallait?” - vazhdoi ta pyeste në provë sulltani.

“Për të dëgjuar dhe për t’iu bindur gjuhës së të keqit.” - u përgjigj djali.

“Cila është gjëja më e vështirë dhe më e lehtë në jetë?” - e pyeti për të fundit herë sulltani.

“Të njohësh veten, është më e vështira dhe t’u shesësh mend të tjerëve, është më e lehta.” - foli djali.

Sulltani u largua nga shtëpia e nëpunësit, me dëshirën për t’u takuar përsëri me djaloshin e urtë dhe të mençur.

MEMISHXHANI

Ekrem Bektash

NJË HISTORI, KU MEMISHXHANI MERR NJË MËSIM...

Të dashur miq,

Kemi folur shpesh për dashurinë ndaj kafshëve... A i doni kafshët ju? A mbani kafshë shtëpiake? Këtë pyetje ua drejtoj atyre që jetojnë në qytet, sidomos në apartament. Kjo pyetje nuk u bëhet atyre që jetojnë në fshat sepse ato rrisin kafshë...

Më lejoni t'ju them që ka kafshë që na shërbejnë edhe me zërin e tyre, për shembull: gjeli dhe qeni... Sigurisht që tani kanë dalë lloje të ndryshme orësh dhe ne nuk kemi më nevojë për gjelin... Të themi të drejtën, tani as fshatarët nuk zgjohen me zërin e gjelit për të shkuar në fusha.

Po qentë?.. A e kalojnë ato natën duke lehur për t'i thënë hajdutëve : 'Mos u afroni, sepse

ne jemi këtu'... A vazhdojnë ta kryejnë detyrën këta miq besnik?.. Në fshatra po!.. Po në qytet? A duhet t'i ushqejmë qentë e qytetit?.. Si thoni?..

**T'I JAPËSH PËRGJIGJE KËSAJ
PYETJEJE ËSHTË E VËSHTIRË,
LEXO NJËHERË DHE DO TA KUPTOSH
MË MIRË**

Shkëlzeni ka një bujtinë të vogël, që ruhet nga rojat. Megjithatë bujtina e tij, disa herë ka rënë pre e hajdutëve... Ndonëse Shkëlzeni është i kujdesshëm, hajdutët me marifetet e tyre kanë arritur të hyjnë në dyqan dhe t'i grabisin disa gjëra të çmueshme...

Një ditë një mik i tij e këshilloi:

- Merr një qen roje! Nuk do të guxojë më kush, të futet në dyqan...

Shkëlzeni e pëlqeu këtë ide. Mori një qen të bukur dhe të fuqishëm. Bashkë me qenin i dhanë edhe një libër të vogël në të cilin tregohej se si duhet të kujdesej për të. Por qeni kishte nevojë për ushqime të veçanta, madje ai duhej të merrte edhe vitamina... Shkurtimisht mund të themi që nuk ishte aspak e lehtë që të mbaje një qen të tillë.

Në fillim i pranoi të gjitha, sepse e donte shumë qenin. Për më tepër që kishin kaluar muaj dhe asnjë hajdut nuk ishte futur në dyqan. Ah sa mirë!..

Një ditë mori qenin me vete dhe shkoi te

dyqani ku e kishte blerë atë.

- Nuk e dua më qenin, jua kam sjellë!
- Qeni që keni blerë nuk kthehet më mbrapsht!
- Po jua dhuroj juve!
- Pse?!
- Kam bërë llogaritjet e një viti... Hajduti është më i lirë se qeni, o vëlla...

SE KUSH JE NUK KA RËNDËSI, NËSE NË JETË NUK KE DREJTËSI

Të dashur miq,

Kafshët t'i doni. Nuk është mirë t'i mbani në apartamente... Ato kanë nevojë për mjedisin tyre natyral. Ju i burgosni kafshët nëpër shtëpi dhe u rrini mbi kokë si gardianë... A nuk ju vjen keq për to? I keni kthyer qentë në majmunë cirku... Macet duan të ecin në kopsht, të luajnë në pemë... Dikush, në pallat, mban qen. E zbukuron sikur të ishte bebe.... Në të vërtetë, ai është thjesht një kafshë, dhe...shkon... e ndot qilimin...

Njeriu mban edhe gjarpër në shtëpi. Çfarë do prej gjarpërit? E mban gjarpërin në shtëpi për vite të tëra dhe vjen dita kur thua: "Ah, paskam mbajtur gjarpërin në qji..!"

Të dashur miq,

Tani i erdhi radha Agronit... Ai është duke rritur një kafshë. Në fakt nuk e di as ai, mirë, nëse po e rrit apo jo... Sepse kafsha ka kuptuar veprimet e Agronit. Si ai shkon edhe ajo nga të fryjë era; se... mund të ketë përfitim...

Ka një javë që ka ndodhur kjo ngjarje: kameleoni nuk po gjendet dot... Nuk kanë lënë vend në shtëpi pa e kërkuar. Janë thyer shumë gota e pjata, të cilat u janë dukur si kameleoni i humbur... Një ditë vendosën që t'i nxjerrin të gjitha sendet jashtë shtëpisë. Cili të mbetet i fundit... do të jetë kameleoni... Por ç'ndodhi... Kameleoni ishte bërë si Agroni dhe kishin shkuar që të dy në shkollë. Shokët e kishin kuptuar këtë gjë, kur kishin vënë re se në oborrin e shkollës po qëndronin dy Agronë.

Pas pak u zhvillua ky dialog mes tyre:

- Unë jam Agroni!

- Jo, unë jam Agroni!

Shokët më thirrën mua. Trego:

- Kush është i vërteti dhe kush është i rremë?.

- Çfarë nevojë kemi që t'i ndajmë, të dy janë krejt të pavlerë..., u përqijja unë. Njëlloj është, edhe sikur t'i ndajmë edhe sikur t'i bashkojmë... Nuk ia vlen që të merremi me këtë punë...

Pas këtyre fjalëve, Agroni i rremë u turpërua dhe iku. Në këtë mënyrë ne të gjithë e kuptuam se cili ishte i vërteti...

NËSE NJË KAFSHË DONI TË USHQENI SI MILINGONA NUK GJENI

Të dashur miq,

Kaluan disa dhe ngjarja e dy Agronëve u harrua. Por një ditë u hap vetvetiu..., kur babai i Agronit të vërtetë i dha leje të birit që të mbante një milingonë..

- Milingona është e vogël, por gjithsesi atë e shikojmë...

-Hajde, i dashur Agron, rrite, tani, milingonën... Unë jam kundër mbajtjes së kafshëve në shtëpi por për inat tëndin do të marr edhe unë një kafshë për të rritur..., - i tha i vëllai.

Të dashur miq, ju me siguri jeni kureshtarë se çfarë kafshe do të marr unë, apo jo... Po ju them pa vonesë: Moda e fundit e kafshëve shtëpiake është : 'milingona'... Mirë mbetshil!..

VAJZA E ZGJUAR

Përgatiti: Emet Idris

Na ishte një herë një fushë e begatë. Në të kullosnin dele, lopë, dhi e drerë. Fusha ishte gjithmonë e bleruar, sepse rrethohej nga malet, të cilët nuk lejonin dimrin të futej brenda. Fusha kishte vetëm pranverë dhe verë. Ajri i fushës ishte i pastër dhe i shëndetshëm. Uji i saj ishte i kulluar. Bilbilat këndonin këngë, ndërsa dallëndyshet luanin në degët e pemëve.

Në këtë fushë të bukur jetonte një plak i ditur. Quhej Qazim. Një ditë plaku iu lut Allahut:

- Tashmë jam rreth të shtatëdhjetave dhe kam vetëm një vajzë të vogël. O Zoti im, më dhuro një djalë të më bëhet krah e mbështetja ime e pleqërisë. Mosha ime është e tillë, që gjithçka mund të ndodhë...

Vitet kalonin e plaku kishte fuqi më pak. Një ditë zuri dhe shtratin.

Vajza e tij e vetme, Guximja zgjohej që herët në mëngjes dhe i bënte të gjitha punët e shtëpisë. Kujdesej për delet dhe për qengjat. Guximja ishte një vajzë e zgjuar, punëtore dhe burim force për babain e saj.

Plaku u rëndua edhe më shumë nga sëmundja. Filloi të kishte dhimbje të mëdha. Guximja dëshpërohej, sytë i mbusheshin me lot, teksa shikonte babain në atë gjendje.

Një ditë Guximja mori vesh se në një vend të largët, në majë të një mali jetonte një mjek i zoti. Ilaçet e tij ishin shumë të dobishme.

Guximja u përgatit për udhëtim. Mori harkun dhe shigjetën dhe u nis për rrugë. Ec e ec, ec e ec... Edhe pse kishte rënë nata, vajza e vogël i ngjitej tatëpjetës së malit. Në këtë rrugë të rrezikshme kishte dhe ujqër. Papritur i doli përpara

një ujë i zi. Skërmiste dhëmbët. Vajza e vogël nuk u tremb. Kur ujku u bë gati ta sulmonte, vajza e goditi me shigjeta herë në sy e herë në bark. Ujku u plagos rëndë, u rrëzua dhe nisi të ulërinte me të madhe. Kishte marrë plagë të mëdha e nuk mund t'i duronte dhimbjet.

Vajza e vogël, Guxime, nisi të frikësohej, kur shigjetat iu mbaruan. Në atë moment iu kujtua këshilla e babait: “Ujku ka frikë nga zjarri dhe nga drita.”

Guximja filloi të grumbullonte disa degë të thara që kishte rreth e rrotull. Sa keq që nuk kishte shkrepëse me vete! Guximja, ngaqë ishte shumë e zgjuar, mori dy gurë në dorë dhe filloi t'i fërkonte me njëri - tjetrin. Shkëndija që doli nga fërkimi i dy gurëve bëri të mundur ndezjen e një zjarri bubulak.

Ujqit u trembën nga zjarri dhe ia mbathën. Vajza vazhdoi rrugën e saj dhe kur ylli polar u duk në horizont, ajo kishte mbërritur tek mjeku i famshëm. Vajza i tregoi për shenjat e sëmundjes së babait. Mjeku e kuptoi menjëherë se ç'kishte i ati i Guximes. I dha ilaçet e duhura. Vajza e falënderoi mjekun dhe mori rrugën e kthimit për në shtëpi. Gjatë rrugës, vajza përshëndetej nga pemët, lulet dhe bari i gjelbër. Eh, nga kush nuk

përshëndetej ajo!..

Me të mbërritur në shtëpi, vajza i dha ilaçet babait. Ai i piu. Nga dita në ditë, plakut po i çelej fytyra, i kishte ardhur buzëqeshja dhe i ishte hapur oreksi.

Plaku, kur u bë më mirë, thirri vajzën, i përkëdheli flokët, e puthi në ballë dhe i tha:

- Vajza ime e dashur, unë, tashmë, jam plakur! Tani po kuptoj se sa gabim kam bërë, kur jam dëshpëruar nga mungesa e një djali. Allahu më faltë dhe më mëshiroftë! Tani, unë jam shumë i qetë... Qofsh e lumtur, moj bijë! Një ditë, do të shpërblehesh për sakrificën që bërë për mua!..

Macja ëndërrimtare...

Një mace na ishte ëndërrimtare... Ëndërra e saj më e madhe ishte të trembte një qen të madh, i cili e ndiqte gjithmonë. E zemëronte aq shumë macen, sa ajo kishte harruar të kapte edhe minjtë...

Macja ishte zhytur në një ëndërr të thellë, kur i kaluan para syve ca minj. Ajo, as që i shikoi. Këtë skenë e vuri re i zoti i shtëpisë. Ai e qortoi dhe i tha:

- U mërzita me dembelizmin tënd! Gjithë ditën rri e përgjumur dhe nuk bën asgjë. Minjtë hedhin valle para hundës tënde e ti as që i vë re. Nëse vazhdon kështu, do ta gjesh veten pas derës.

Fjalët e të zotit të shtëpisë e shkundën pak, por macja nuk hoqi dorë nga ëndrrat e saj. Sa herë që macja dilte në rrugë, ndiqej prapë nga qeni. Macja mjaullinte me të madhe, dhe pas pak bëhej ëndërrimtare. Gjendja e saj e mërziti të zotin e shtëpisë. Një ditë ai e kapi dhe e hodhi jashtë derës. Tani, macja e mërzitur vinte vërdallë. E hidhëruar, tha me vete: "Qeni më ndjek, sa herë që më sheh. Për faj të tij, humba edhe shtëpinë. Duhet të gjej një mënyrë për të shpëtuar prej tij."

Ndërkohë që macja ishte duke folur me veten, qeni kishte kohë që e kishte pikasur dhe filloi ta ndiqte përsëri. Macja, nga një anë ia mbathte vrapit për t'u shmangur prej qenit, nga ana tjetër mendohej si të gjente ndonjë mënyrë për të shpëtuar prej tij një herë e mirë.

Kur qeni ishte gati ta kapte, macja hyri në bahçen e shtëpisë prej nga ishte dëbuar. I zoti pandehi se ajo donte të vinte përsëri, prandaj vrapoi pas saj për ta larguar. Ndërkohë pa një qen të madh, që e ndiqte nga

mbrapa. I erdhi keq për macen, e foli:

- Edhe pse të kam dëbuar, ti je përsëri macja ime! Dhe macen time nuk mund ta ndjekë asnjë qen...

Nuk vonoi dhe qenit i dha një dajak të mirë. I frikësuar, iku me bisht ndër shalë, ndërsa macja filloi të merrte frymë lirisht.

Macja ia afrua ngadalë dhe i tregoi të zotit të gjitha historitë e qenit.

- Ah, moj, macja ime! Përse nuk m'i ke treguar më parë?... Mos thur më ëndrra, por mundohu t'i realizosh ato.

Që prej asaj dite macja nuk ishte dembele. Por vazhdoi të ëndërronte... Veçse nuk ëndërronte, më, për gjëra të parealizueshme...

Adelina R. Mamaqi

KËNGËZAT E STINËVE

Këngëzë këndon pranvera:
“Solla zogj e luleshqerral!”

Këngëzë këndoka era:
“Grunjëzat i zverdhi vera!”

Këngëzë këndoka vjeshta:
“Poqa rrushin nëpër vreshta!”

Këngëzë këndon thëllimi:
“Sa dëborë na fali dimri!”

Mjaltë nga krijimtaria

MIRIAM VAJZA QË PËRKUND LIBRAT

Pilar Bozaro, (Kolambi)

E quajnë Miriam Holden dhe është tetë vjeç. Fytyra e saj e zeshkët, rru-mbullake si portokall, skuqet flakë. E takova atë në sallën e fëmijëve të bibliotekës së Pastos.

-Është më e rregullta ndër lexuesit, - më thotë një punonjës i ri në moshë, që ka marrë përsipër t'i bëjë për vete fëmijët jo me ndonjë fyell magjik, por me magjinë e librave. - Ajo vjen këtu çdo ditë pas mësimit.

-Pse vjen kaq shpesh? - e pyeta vajzën e vogël.

-Se këtu ndjehem shumë e lumtur, - përgjigjet duke mbledhur supet dhe duke anuar kokën buzagaz.

Me këtë gjest ajo më bën të kuptoj se për të ky shpjegim është i mjaftueshëm. Por pas këtij pohimi të thjeshtë fshihet një tjetër e vërtetë, Miriami, kjo miushe

e vogël biblioteke, i do, me gjithë shpirt librat. Mirëpo e ëma, shtëpiake, nuk ishte në gjendje t'i blinte qoftë edhe një libër të vetëm.

-Ç'të pëlqen të lexosh më shumë?

-Çdo gjë, - dhe përsëri i rrudh supet e hajthëm, - kur të rritem dua të bëhem shkrimtare ose artiste...

Dashuria e kësaj vajze të vogël për librat është kaq e madhe, saqë ajo ka gjetur një mënyrë që t'i mbajë ato gjithnjë pranë; i mëson përmendsh. Po ajo i grumbullon në kokën e vogël, rrethuar prej flokëve të dendur e të zinj, gjithë historitë e saj të dashura.

Në shkollë e njohin të gjithë si rrëfyesen më të mirë të tregimeve fantastike. Në pushimet midis orëve të mësimit, rreth saj for-

mohet gjithmonë një grup i vogël kureshtarësh. Atëherë Miriami nis e tregon historitë me zë të ulët e të shtruar, siç dinë të tregojnë banorët e krahinës së saj, dhe kështu, duke çuçuritur, i mban gojëhapur dëgjuesit.

Miriami ka një “bashkëfajtor”, Çiron, nëpunësin e bibliotekës.

-Pse s'i the mamit tim që duhet të shkoj patjetër të shtunën pasdite. Unë kam kaq shumë punë shtëpie për të bërë, saqë mami s'më lë të dal, - i thotë ajo në vesh, fshehtas që të mos ta dëgjojnë të tjerët, të premten në çastin kur vjen ora për ta mbyllur bibliotekën e fëmijëve.

Kur mbarova vizitën time në bibliotekë i dhashë Miriamit një libër.

-Është për mësuesen tënde. Thuaj asaj t'ua japë me radhë gjithë fëmijëve të klasës që ta lexojnë në shtëpi. Kështu ju do ta mbani pranë jastëkut mbrëmjeve kur të bini në shtrat që të flini, derisa gjumi i ëmbël të vijë e t'ju mbyllë sytë, për t'ju shpënë në botën e ëndërrave.

-Po - mërmëriti vajza.

U befasova! S'kisha parë kurrë njeri të përkundte e të nanuriste librin si një foshnjë, si një nënë e dhembshur, siç bëri Miriami në atë çast. Ajo e shtrëngoi, e afroi te zemra përsëri, dhe përkundi kokën ëmbëlsisht, duke e puthur sikur të ishte një kukull.

-Po kur ta kenë lexuar të gjithë me radhë, kush do ta mbajë librin? - pyeti me një frymë dhe sytë e zinj, të vegjël, i ndritën nga një shpresë e zjarrtë. Buzëqeshte me të tillë përgjërime, saqë e kuptova që Miriami e vogël s'kishte patur kurrë ndonjëherë libra, kukull apo ari prej pellushi në shtëpi.

Pas disa ditësh i dërgova dy libra si dhuratë. Mora me postë një letër falënderimi prej saj: “Kurrë s'e kisha menduar se do të më kujtonit” - më shkruante vogëlushja.

Por unë do ta kujtoj gjithmonë Miriam Holdenin, vogëlushen tetëvjeçare që i përkund e i do librat, sikur të ishin arushë prej pellushi.

SUDOKU!

Plotësoni çdo rresht, kolonë dhe kutizë, në mënyrë që, çdo shifër nga 1 deri te 9, të shfaqet një dhe vetëm një herë.

		5	9			8	
4	7				8		
			6	7	3	5	4
8							
2	1	3		8	5		6
					7		
5		8	1	3		6	
	9			2			8
	2					9	1

A mund ta ndani në dy pjesë të barabarta figurën që shihni poshtë?

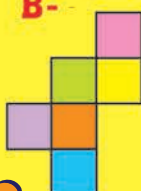
Njëri prej kubave të hapur që shihni poshtë e ka formën gabim. Gjeni cila nga format është gabim!

A-

B-

C-

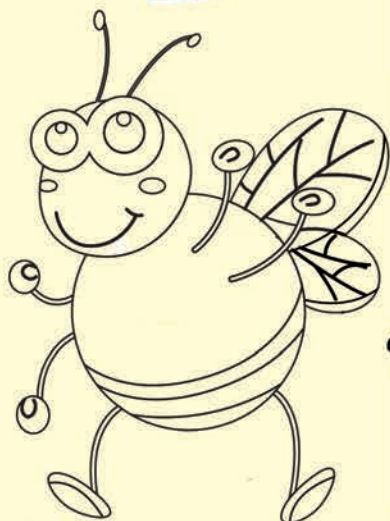
Ndihmojeni Buçkon të gjejë rrugën e saktë për te shoku i tij.

Në pikat e kuqe që janë mëposhtë vendosni numra nga 1-shi deri te 13-ta në mënyrë që shuma e tyre të jetë 31.

NGJYROS BLETËN

Gjeni fjalët
që ndodhen
në saksii dhe
rrethoqi ato.

C A S L
F G E M N O L I K
Ë N I R A D N A M M U
B L I H D N K R V O T
M O L L Ë O T R A N
J T H S Ë
E R M E D R K
R O Q C Q E R S H I
P J E S H K Ë A L
H O V U T D

MOLLË | PORTOKALL |
MANDARINË | QERSHI | ARRË |
PJESHKË | DARDHË | LIMON

7 NDRYSHIMET

NASTRADINI

PULLALIU

Lagjia Jonë

Së shpejti në dorën tuaj...

